

The Study of Preservice Teacher Students' Perception Concerning Psychological Counselor

Ayşin AYDINAY SATAN¹

¹Marmara University/Atatürk Education Faculty/Department of Educational Sciences//İstanbul/Turkey

E-mail: aysin.satan@marmara.edu.tr

Abstract

The objective of this research is determined as to examine preservice teacher students' perception concerning psychological counsellor. In this study, qualitative methods were applied to the analysis under the metaphor. Besides that in analyzing the collected data one of the techniques of qualitative analysis, the content analysis is used. The participant group of this study consists of 269 preservice teacher students studying at Marmara University, Atatürk Faculty of Education; art teaching, education of religion and ethics, turkish language and elementary mathematics departments in 2012-2013 academic year. As data collection tool, in order to determine participants' mental images (metaphors) concerning psychological counselor concept, the participants are required to fill this phrase: "The psychological counselors are like ...; because According to the findings of the study, the preservice teachers generated total 121 valid metaphors concerning student concept. These metaphors are grouped under 7 different conceptual categories in terms of their common traits. These conceptual categories are as below: *The Psychological Counselor as guide, The Psychological Counselor as Nonfunctional, The Psychological Counselor Showing Empathic Manner (Sympathising), The Psychological Counselor as Creating Stressless Atmosphere, The Psychological Counselor as Supportive and Formative, The Psychological Counselor as Confidant and The Psychological Counselor as Informative*. It shows that according to how preservice teachers reveal, the most metaphors in these categories are in *guide category*. *Respectively the psychological counselor as supportive and formative, nonfunctional, creating stressless atmosphere, confidant, showing empathic manner and informative follow this category*.

Keywords: psychological counseling , metaphors, guidance, psychological consultation, preservice teachers.

Extended Abstract

Purpose

This study was conducted in order to find out the metaphors concerning “psychological counselor” concept that the preservice teachers studying at education faculty have.

Method

As this study aims to put forward the preexisting situation much the same it has the descriptive analysis. In data collection, analysis and interpretation the metaphor analysis which belongs to qualitative research methods is used.

Results

Total 121 valid metaphors concerning preservice teachers’ psychological counselor concept is generated. These metaphors are grouped under 7 conceptual categories concerning psychological counselor concept. These conceptual metaphors are: The Psychological Counselor as Guide, The Psychological Counselor as Nonfunctional, The Psychological Counselor Showing Empathic Manner (Sympathizing), The Psychological Counselor as Creating Stressless Atmosphere, The Psychological Counselor as Supportive and Formative, The Psychological Counselor as Confidant and The Counselor as Informative.

Discussion

According to the results obtained the category in which the preservice teachers generated the highest metaphor is ‘The Counselor as Guide’ category. It can be inferred from this results that the preservice teachers see the psychological counselor as the person who shows a number of alternatives in unraveling students’ problems and orientate them various fields in the direction of their interests. This results corresponds to research findings of Camadan and Kahveci (2013). The concept ‘Guidance’ which refers to ‘Rehberlik’ in Turkish language includes leading and conducting similarly. The ‘guidance’ concept which is used as leading and conducting in daily living, contains the functions like helping the person for self-understanding, environment understanding, guiding and informing in education and psychology fields (Derelioğlu, 2008). However, it is important to indicate that the orientation here doesn’t have the same meaning with ‘the choices cannot

be made on behalf of others in guidance assistance' principle as Kepçeoğlu (1997) indicated in the principles of guidance.

Thus it is possible to say that with its guiding characteristics guidance helps the individual to see his own world realistically and orientating in a balanced and right way. Again it is supposed to the individual who perceives himself in a realistic way can choose the chance, opportunity and environment for improving his whole capacity and talent optimally.

In the study the other category which preservice teachers generate is supportive and formative category. When we evaluate this obtained result of the study within the context of developmental guidance; we see the supporting and contributing behaviors of counselor for helping students in terms of meeting the basic needs of physical, cognitive, emotional and social development fields in their growth and developmental process and for fulfilling developmental tasks specific to each period in these fields.

The principles of developmental guidance correspond to the result of this study. A few of the principles are as below: The function of guidance activities makes it easy to support the development of children and adults. Students can learn sufficiently and effectively only in this way. Guidance services are for meeting basic needs which are valid in every period of life and for meeting "developmental needs" specific to different developmental periods (Yeşilyaprak, 2013).

In the study another conceptional metaphor of preservice teacher students concerning the psychological counselor is the psychological counselor as non-functional. This conceptional metaphor extent ranks number three with 21 (%7.81) of 269 participants. This result makes think that the participant students can't get sufficient support and help guidance service. On the other hand it can make think that the psychological counselors in guidance service don't tell the necessity and importance of guidance to the students sufficiently. In the present case it is possible to say that when the student doesn't meet the guidance services personally then he doesn't make a special meaning for the entity of the psychological counselor. Besides even in the case of conducting guidance activities at school an expectation related to overcoming or disappearing of student's all problems will not be a realistic approach. Also according to Özoğlu (2007) it is essential to indicate that 'Counseling course' or 'Guidance hours' are named by the students as the lessons during which the teachers make up the lessons or the students can study their own lessons.

Also as the number of counselors fulfilling guidance services is inadequate the teachers of other branches fill the deficiency. This situation affects the counselor perception in a negative way.

In the study one of the categories created by the generated metaphors by the participants is the psychological counselor as creating stressless atmosphere category. This result shows that the students perceive the psychological counselor as the person who create psychological counseling and guidance environment in a way that unconditional positive acceptance, reverentially, calm, restful and relaxing. Accordingly, Tan (1992) thinks that when the students trusts somebody and share his problems with this person then he can gain new understandings, views and point of views related to the problem. Then he can see benighted aspects of the problem better. At least he can relieve his feelings, cut the loose and relax. As a result of the counselor's rational, uplifting and energizer view, attitude and words he finds a new resistance in his self and he gains determination for overcoming the problem. In this way he finds himself and keeps a level head. It is possible to say that in all these interactions, the positive atmosphere created by the psychological counselor is influential for student's relief, clarification and strengthen.

In the study one of the categories created by the metaphors generated by the participants is the psychological counselor as confidant category. This result shows that the students have some situations, emotions and thoughts that they don't share with their families and friends; they share these with the counselor whom they perceive trustful. So they see the psychological counselor as a confidant. In psychological counseling and guidance during the rendering of the services it is respected for the client's privacy and it is cared for keeping his secret. In psychological consultation events in the environment of confidence created by consultant, the client might share his experiences that he never confesses himself with the consultant.

In the study one of the categories created by the metaphors generated by the participants is the psychological counselor showing empathic manner category. This result shows that the basic function of psychological counseling assistance is making change in client's behaviors, feelings and thoughts and in this way helping the client to make a change in his own life. In psychological counseling process the psychological counselor exhibits so many verbal or nonverbal behaviors, applies various methods and techniques in order to help the client make change. In this context, the counselor having an empathic understanding accepts each of the students intimately as they are without orientating them in the direction of his own point of view and without

imposing his subjective world's opinions. The psychological counselor having the characteristics such as comprehension, listening and being sensitive has an empathic manner. Under these circumstances the students become open to improvement, defenseless, social and constructive. Thus the individual will feel himself in an environment of confidence, exhibit desirable behaviors and have a better psychological health (Özgan, 1999).

In the study one of the categories created by the metaphors generated by the participants is the psychological counselor as informative category. This result shows that the students perceive the psychological counselor who exhibits informative attitudes and behaviors in every subjects they need as informative. In the purpose of the guidance, for an individual to realize himself he should primarily know himself and in the environment, in the society he lives he should evaluate well how to improve himself. For this purpose the counselor offers everything the student may need for his benefit. According to the results of research conducted (Karakuş, 2008; Kızıl, 2007; Akbaş and Çam, 2003) it is found that the students make teacher give information in various subjects. At the same time this results support that the students perceive the psychological counselor as informative.

Conclusion

In the study when the preservice teachers' statement are analyzed as a result of the metaphors they generated total seven conceptional categories are formed as The Psychological Counselor as Guide, The Psychological Counselor as Nonfunctional, The Psychological Counselor Showing Empathic Manner (Sympathising), The Psychological Counselor as Creating Stressless Atmosphere, The Psychological Counselor as Supportive and Formative, The Psychological Counselor as Confidant and The C Psychological ounselor as Informative. According to how they are put forward by the preservice teachers, it is seen that these categories of metaphors are mostly stated in guide category. Respectively The Psychological Counselor as Supportive and Formative, The Psychological Counselor as Nonfunctional, The Psychological Counselor as Creating Stressless Atmosphere, The Psychological Counselor as Confidant, The Psychological Counselor Showing Empathic Manner and The Psychological Counselor as Informative follow this category.

Öğretmen Adayı Öğrencilerin Psikolojik Danışman İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi

Ayşin AYDINAY SATAN¹

¹Marmara Üniversitesi/Atatürk Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü/İstanbul/Türkiye

aysin.satan@marmara.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının psikolojik danışmana ilişkin algılarının incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada nitel yöntem kapsamında metafor analizi uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2012-2013 öğretim yılında, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi resim, dinkültürü ve ahlak bilgisi, türkçe ve ilköğretim matematik bölümlerinde okuyan toplam 269 öğretmen adayı öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak psikolojik danışman kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri (metaforları) belirlemek için katılımcıların “psikolojik danışman..... . . . gibidir; çünkü” ibaresini tamamlamaları istenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, öğretmen adayları psikolojik danışman kavramına ilişkin toplam 121 adet geçerli metafor üretmiştir. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından 7 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu Kavramsal kategoriler şunlardır; “yönlendirici ve yol gösterici olarak psikolojik danışman”, “işlevlerini yapmayan olarak psikolojik danışman”, “empatik (duygudaş) tutum gösteren psikolojik danışman”, “stressiz atmosfer oluşturan olarak psikolojik danışman”, “destekleyici ve geliştirici olarak psikolojik danışman”, “sırdaş olarak psikolojik danışman”, bilgilendirici olarak psikolojik danışman”dir. Bu kategorilerdeki metaforların, öğretmen adayları tarafından ortaya koyuluş şekline göre en fazla ifade edilenin “yönlendiri ve yol gösterici” kategorisinde yer aldığı görülmüştür. Bu kategoriyi sırasıyla “destekleci ve geliştici”, “işlevlerini yapmayan”, “stressiz atmosferi oluşturan”, “sırdaş”, “empatik tutum sergileyen” ve “bilgilendirici olarak psikolojik danışman” oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik danışman, metafor, psikolojik danışma, rehberlik, öğretmen adayları.

Giriş

Günümüzde öğrencilerin bedensel, zihinsel ve psiko-sosyal alanlarda bir bütün olarak gelişimine yardımcı olmak için öğretim, yönetimin yanı sıra öğrenci kişilik hizmetleri, önemli görevler üstlenmektedir. Öğrenci kişilik hizmetleri, öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı olarak her öğrencinin kendi sınırlarının en üst seviyesine kadar gelişmesine imkân verecek ortamı hazırlamaya yöneliktir.

Öğrenci kişilik hizmetleri içerisinde sağlık, sosyal yardım, rehberlik, özel eğitim ve özel yetiştirme son olarak sosyal ve kültürel hizmetler yer almaktadır. Bu kendine özgü hizmetler grubu içinde rehberlik de ayrı bir yer tutmaktadır (Meb,2001). Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetleri 1970-71 yılında okullarımızda uygulanmaya başlanmıştır. Bu hizmetlerin nasıl yapılandırılacağı ve nasıl verileceği ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından alınan kararlar ve uygulamalar yıllar içinde giderek değişiklik göstermektedir. Özellikle günümüzde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinde gelişimsel rehberlik anlayışı benimsenmiştir.

Gelişimsel yaklaşım, öğrencilerin okulda ve genel olarak yaşamda başarılı olmada ihtiyaç duydukları belirli becerileri ve deneyimleri tanımlama çabasıdır. Buna göre, gelişimsel rehberlik anlayışı, bireylerin sürekli gelişim halinde olduğu, her gelişim döneminde gelişim görevlerini başarmaları gerektiği ve bir gelişim dönemini başarı ile geçirenlerin daha sonraki gelişim döneminin görevlerini daha iyi başaracağı gerçeğine dayanmaktadır (Cobia ve Henderson, 2007).

Gelişimsel yaklaşım bağlamında rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri, öğrencilerin kendilerini anlaması problemlerini çözmesi, gerçekçi karar alması, kapasitelerini kendine en uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirme için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımları kapsamaktadır (Kuzgun, 1997; Kepçeoğlu,1997)

Rehberliğin amacı, bireye kendisi ve çevresi hakkında mümkün olduğunca zengin ve doğru bilgi sağlayarak, bireyin bu bilgiyi özümlemesine, davranışına yansıtmasına ve sorunlarını çözebilen bir kişi olmasına yardımcı olmaktır. Bu işlevinden dolayı rehberlik eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçasıdır (Türkoğlu, 1997).

Gelişim ve eğitim hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreçte birey, ilgi yetenek, kişilik gibi özelliklerini tanıyarak kendini gerçekleştirme çabası içerisinde girmektedir. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme çabalarının desteklenip zenginleştirilmesinde psikolojik danışmanın önemli rolü bulunmaktadır.

Psikolojik danışman öğrencilerin duygusal sorunlarını hafifletmesine yardım ederek onların, kişisel sorunlarına daha rasyonel olarak yaklaşım bulmalarına, diğer insanlarla olan ilişkilerini geliştirmelerine, kişinin kendisini tanımaya, gerçek bir benlik algısı geliştirmesine, nitelik ve ilgilerine uygun bir meslek seçmesine yardım eder. Öğrencilerin gizli güçlerini harekete geçirerek kendi sorunlarını kendisinin çözebileceği bir beceri düzeyine ulaşmayı amaçlar. Böylece psikolojik yardım sonunda birey kendine olan güveni artmakta, dinamik bir kişilik kazanmakta, duygusal sorunları nedeniyle tam olarak yararlanamadığı potansiyelini optimum düzeyde kullanma olanağı bulmaktadır (Özgüven, 2000).

Psikolojik danışman hakkında Otlu (2011) çocuk ve ergenlerin sosyal-duygusal ihtiyaçlarını karşılamada ve karşılaştıkları olumsuz durumlarla başa çıkma sürecinde en önemli yardımcılarından biri okul psikolojik danışmanı olduğunu belirtirken Voltan-Acar' da (2006) bütün psikolojik danışma uygulamalarında terapötik sürecin en önemli unsurlarından birisinin psikolojik danışman olduğunu vurgulamakta ve yardım etme becerileri konusunda uzmanlaşmış kişi olduğunu ifade etmektedir.

Barker, Vacc ve Loesch, psikolojik danışmanlar öğrencilerle psikolojik danışma yapsalar da genelde bir bütün olarak okul ortamına yönelik çalıştıklarını belirtmektedir. İlkokul psikolojik danışmanların çoğu sınıf rehberliği, küçük gruplarla psikolojik danışma ve aile-öğretmen konferansı gibi önleyici ve gelişimsel rehberlik programları ve etkinliklerine odaklanmaktadır. Ortaokul psikolojik danışmanları da bütün olarak okul ortamına yönelik çalışma bakış açısına katılırsalar da öğretmen ve ailelerle daha az, bireysel ve grup olarak öğrencilerle daha çok zaman geçirme eğilimindedirler. Bu küçük değişimin odağında kendini keşfetme ve kimlik krizi içinde bulunan erinlik çağındaki gençlerin gelişimsel değişiklikleri vardır. Liselerde ise psikolojik danışmanlar sıklıkla kariyer ve üniversite seçimi konularında öğrenci gruplarıyla çalışmaktadır (Akt;Pamukçu, Demir, 2013). Psikolojik danışma yardımının verimliliğini etkileyen faktörlerden biri süreçte aktif bir rol üstlenen rehber öğretmen veya psikolojik danışmandır (Hackney ve Cormier, 2005).

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanında Çalışanlar İçin Hazırlanan Etik Kurallar'da psikolojik danışmanın nitelikleriyle ilgili benimsemesi gereken ilkelere bahsedilmektedir (Türk PDR Derneği,2006). . Bu ilkeler;

1. Yetkinlik (yeterlilik ehliyeti): PDR elemanları hizmetlerini en üst düzeyde yeterlilikle yürütmeyi amaçlarlar. Uzmanlık alanlarının, yetkilerinin sınırlarını bilirler. Yalnızca eğitim düzeylerinin ve formasyonların elverdiği hizmetleri yaparlar, özel bir durumla karşılaştıklarında var olan bilimsel, mesleki ve teknik kaynakların ışığında ve danışanların iyilik ve çıkarları doğrultusunda en isabetli kararları, en uygun önlemleri almaya çalışırlar. PDR elemanları; uzmanlıkları bakımından bilimsel ve mesleki düzeylerini yükseltmeye, bilgilerini sürekli olarak yenilemeye ve yaşamları boyunca kendilerini özgün uzmanlık alanlarında yetiştirmeye çalışırlar. Bunun için gerekli her tür bilimsel, mesleki, teknik ve idari kaynaklardan yararlanırlar.

2. Dürüstlük: PDR elemanları; kişilerarası ilişkilerinde, bilimsel ve mesleki çalışmalarında, özellikle danışma sürecinde dürüstlüğü, doğruluğu, gerçekçiliği ön planına alırlar. Doğru olmayan beyanlarda bulunmazlar. Kendilerini tanıtırken, eğitimlerinden, araştırmalarından ve mesleki niteliklerinden söz ederken yanlış ya da abartılı ifadeler kullanmazlar. Psikolojik danışman; kendi duygu ve inançlarının, değerler sisteminin ve gereksinimlerinin; güçlü ya da güçsüz yanlarının farkında olmaya çalışır. Bunların mesleki çalışmalarına nasıl yansiyebileceğinin farkındadır. Özü sözü, içi dışı birdir, yani duygu ve düşünceleri ile davranış ve sözleri birbirini tutar. Özellikle danışanları ile saydam ilişkiler kurmayı amaçlar.

3. Duyarlılık ve Hoşgörü: PDR elemanları; meslek ilişkilerinde, özellikle de danışanlarına karşı duyarlı ve kabul edicidirler. İnsan ilişkilerinde anlayışın her kapıyı açan bir anahtar olduğunu bilirler. Ancak, yalnızca duyarlı olmanın yeterli olmadığını, meslektaşları ve danışanlarının kişilik haklarına ve onurlarına saygılı olmanın önemini de kavramışlardır. İnsanın dünyada en değerli varlık olduğunun bilincindedirler. Kişinin kendi problemlerini çözme gücüne güvenirlir, kendi kararlarını kendi verme (self determination) özgürlüğüne içten inanırlar. Bazen idari ya da hukuki zorluklara yol açsa bile, danışanlara ait gizli bilgileri korumak ve insanlara verilebilecek zararları önlemek ya da en aza indirmek için her çareye başvururlar, yapabilecekleri her şeyi yaparlar.

4. Bireysel ve Kültürel Farklılıklara Duyarlılık: PDR elemanları; toplumda değişik kesimlerin gereksinim ve sorunlarının farkında olmaya ve çalışmalarında kullandıkları yöntem ve teknikleri onların gereksinimlerine göre uyarlamaya çalışırlar. Ayrıca yaş, cins, din, dil, sosyoekonomik statü, değişik gruplara ait olma gibi bireysel ve kültürel farklılıkların, verecekleri hizmeti

olumsuz olarak etkilememesine dikkat ederler. Danışmanlar; kadın-erkek, köylü-kentli, zengin-fakir olabilirler. Danışmandan çok farklı düşünce ve ideolojilere, inanç ve değerlere sahip olabilirler. Bu gibi durumlarda, danışmanlar ayırım yapmaksızın hizmet vermeye çalışırlar. Bu hususlarda önyargılı olanlara, ne bilinçli olarak katılarak taraf tutarlar, ne de onları eleştirirler ve tartışmalara girerler. Danışmanlar kendilerine başvuran herkesi kabul edicidirler ve onlara anlayış göstererek hizmet verirler.

5. Toplumsal Sorumluluk: PDR; temelde insana yönelik bir hizmetler bütünüdür. Bu bakımdan bu alanda verilen hizmetlerin doğası gereği, danışmanların da birincil görevi ve sorumluluğu, insana yöneliktir. Toplumun giderek karmaşıklaşan yaşam koşulları içinde kişinin yolunu bulmasına, kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmaya çalışırlar. Ancak, birey toplumdan soyutlanamaz. Zira kişiler ve toplum birbirinden ayrılması olanaksız tek bir gerçeğin iki yüzü gibidir. Toplum bireylerden oluşur ve onların iyiliği için vardır. İnsan da ancak bir toplum içinde yaşayabilir ve kendini gerçekleştirebilir. Bunlardan birine yapılan yardım ötekine yansır. Bu bakımdan PDR elemanları, topluma olan bilimsel ve mesleki sorumluluklarının bilincindedirler, bireylere hizmet verirken çoğunluğun haklarını gözetirler. Toplumun yararı için bilgilerini medya yoluyla halka yayarlar. Toplumsal felaketlere yol açan olayların psikolojik nedenlerini belirlemeye ve bunların sonuçlarını en aza indirmeye çalışırlar. Danışmanlar sundukları psikolojik hizmetlerin insana aykırı amaçlar için kullanılmasını engellerler. Aynı zamanda yasama organları ile işbirliği yaparak, halkın ve danışmanların yararına olacak sosyal politikaların ve yasaların oluşturulmasında rol alırlar. Zamanlarının bir kısmını kişisel ya da maddi çıkar gözetmeksizin, mesleki çalışmalar için harcarlar.

6. Mesleki ve Bilimsel Sorumluluk: PDR elemanları; etik davranış standartlarına bağlı olmayı, görev ve rollerini iyice kavrayıp bunlara uygun davranma sorumluluğunu yükümlenmişlerdir. Hizmet verdikleri kişilerin iyilikleri ve menfaatleri doğrultusunda ilgili kurumlarla işbirliği yaparlar, onları bu alandaki başka uzmanlara gönderirler. Danışmanlar, meslektaşlarının bilimsel ve mesleki etik kural ve standartlara uygun davranıp davranmamaları ile de ilgilenirler. Gereğinde, uygun olmayan davranışları engellemek için meslektaşları ile görüş alışverişi tartışmalara girerler.

Psikolojik danışman'ın etkiliği bir çok değişkene bağlıdır. Bunlar; Psikolojik danışman'ın kişiliği ve geçmiş deneyimi, psikolojik danışman'ın aldığı örgün eğitim ve psikolojik danışma mesleği ile ilgili etkinlikleri kullanma yeteneğidir (Gladding, 2013).

Yurt dışında ve Türkiye’de yapılan araştırmalarda psikolojik danışmanların değer ve inançları, rol ve görev algısı, yetkinlikleri, problem çözme stratejileri ve psikolojik danışma becerileri gibi birçok değişkenin etkili psikolojik yardım sunmalarında rol oynadığı görülmektedir (Pamukçu, Demir, 2013; Conte, Plutchik, Picard ve Karasu, 1991,). Yine Başaran (2008), Poyraz (2007) ve Güven, (2005) yapmış oldukları araştırmalarda yönetici, öğretmen ve öğrencilerden rehber öğretmenlerin nasıl algılandığı rol, görev ve sorumluluklarının neler olduğuyla ilgili görüşler alınmıştır. Bulgular öğrencilerin psikolojik danışmandan eğitsel, kişisel ve mesleki gelişimlerine yardımcı olmalarını bekledikleri görülmektedir. Bazı araştırmalarda (Karakuş, 2008; Kızıl, 2007; Vail, 2005; Ametea ve Clark, 2005; Akbaş ve Çam, 2003) ise rehber öğretmenlerden yaşadıkları problemlerin çözümüne yardım etmesi, bireyi tanıma ve yöneltme hizmetlerini yürütmesi, okul ve sınıf rehberlik programlarının hazırlanıp uygulanmasında etkin rol alması, çeşitli konularda bilgi vermesi, problemlerin çözümüne yönelik kişilerle bireysel ve grupla danışma yapması ve müşavirlik hizmetleri yürütmesi istenmektedir.

Yukarıdaki araştırma sonuçlarından anlaşılacağı gibi yöneticilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin psikolojik danışmanı nasıl algıladıkları birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Aynı zamanda bu araştırmalardan elde edilen bulgular, nicel araştırma yöntemleriyle elde edildiği görülmektedir. Psikolojik danışmanın nasıl algılandığı ile ilgili nitel yöntemlerle yapılan araştırmaların sayısı ise oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmalardan ilki Doğan (2013) tarafından yapılmıştır. Araştırmada farklı lise türlerindeki öğrencilerin rehberlik servisi ve psikolojik danışmana ilişkin metaforik algılarının karşılaştırılması incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgularda öğrencilerin psikolojik danışmana ilişkin çoğunlukla olumlu metaforik algıları kullandıkları, ancak rehberlik hizmetleri, rehberlik etkinlikleri ve rehberlik odasına ilişkin olumsuz metaforik algılarının olduğu belirtilmektedir. Tanhan(2013) araştırmasında ilköğretim öğretmenlerinin okul psikolojik danışmanlarının rol ve görevlerine ilişkin doğru bir bilgiye sahip olduklarını belirtmektedir. Camadan ve Kahveci’nin (2013)yürüttüğü başka bir araştırmada ise okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin psikolojik danışmana ilişkin algıları incelenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, katılımcıların psikolojik danışmana ilişkin ifadeleri analiz edildiğinde toplam 8 adet kavramsal metafor ürettikleri görülmektedir. Bunlar, yol gösteren, geliştiren, problem çözen, dost,, keşfeden, yararsız, lider ve koruyandır. Ayrıca kavramsal kategorilerin katılımcıların kadro türü (yönetici ve öğretmen) ve cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalara bakıldığında “öğretmen adaylarının” psikolojik danışman ilişkin algılamalarının incelendiği nitel türde bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bugün ilk ve orta dereceli okullarımızın büyük bir kısmında görevli 14.000 psikolojik danışman bulunmaktadır (Yeşilyaprak,2013). Bu bağlamda psikolojik danışmanların, görev , rol ve sorumluluklarının “öğretmen adayları” tarafından nasıl algılandığının değerlendirilmesi, okul psikolojik danışmanının etkililiği açısından ve rehberlik hizmetlerinin niteliğini artırma açısından önemli bir perspektif oluşturacağını düşündürmektedir. Aynı zamanda psikolojik danışmanla ilgili beklentilerin açığa çıkarılmasında da etkili olacağı umulmaktadır.

Bu araştırma eğitim fakültesine devam eden öğretmen adaylarının “psikolojik danışman” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarma amacına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.Öğretmen adaylarının psikolojik danışman kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?

2.Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2012-2013 öğretim yılı güz döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde okuyan toplam 269 öğretmen adayı öğrenciden oluşmaktadır. 269 öğretmen adayının 161’ini (%59.85) kız ve 108’ini (%40.15) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrenciler farklı bölümlere devam etmektedirler. Bu bölümler şunlardır; resim öğretmenliği 31 (%11.52),din kültürü ahlak bilgisi öğretmenliği (DKAB) 87(%32.34), Türkçe öğretmenliği 107 (%39,78) ve ilköğretim matematik öğretmenliği (İMÖ) 44 (%16.36). Araştırma grubunda bulunmaktadır.

Verilerin Toplanması

Öğrencilerin psikolojik danışman kavramına ait metaforları belirlemek amacıyla formun üst kısmına metafor kavramı ile ilgili kısa bir tanım verilmiştir. Alt kısmına da her birinden “psikolojik danışman.....gibidir, çünkü.....”cümlesinin tamamlaması istenmiştir. Araştırmacı tarafından da

farklı kavramların metaforlarına ait örnekler verilip, metafor kavramı açıklanmıştır. Örneğin, “zorba, hortum gibidir, çünkü, hortum gibi herkesi korkudur, yaralar ve zarar verir”.

Daha sonra onlardan bu ibareleri kullanarak sadece tek bir metafor üzerinde odaklanıp düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Bu araştırmada psikolojik danışman kavramına ait metaforları belirlerken “gibi” kavramı metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki bağı daha net bir şekilde gösterdiği için kullanılmaktadır. Yine bu araştırmada “çünkü” kavramı da öğrencilerin kendi metaforları için bir gerekçe sunmalarını sağlamıştır. Öğrencilerin kendi yazdıkları kompozisyonlar araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

Verilerin Analiz Edilmesi

Öğretmen adaylarının geliştirdiği metaforlar üç aşamada analiz edilmiştir: 1.Kodlama ve ayıklama aşaması, 2.Kategori geliştirme aşaması ve 3.Geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşaması

1.Kodlama ve ayıklama aşaması; Bu aşamada öncelikle öğretmen aday öğrenciler tarafından üretilen metaforları açık bir şekilde dile getirip getirmediğine bakılmıştır. Daha sonra katılımcıların yazdığı metaforlar kodlanmıştır(örneğin;ışık,pusula,harita vb.). Ancak bazı öğrenciler ise metafor olarak bir olgu,durum yada yargı belirtmişlerdir. Aynı zamanda metaforun konusu ile kaynağı arasında bağı net olmadığı, birden fazla metafor belirtilen kağıtlar veya metaforun kaynağının yazılmadığı kağıtlar, herhangi bir gerekçenin sunulmadığı kağıtlar, birden fazla kategoriye ait özellikleri içeren metaforlar ve mantıksız veya psikolojik danışman kavramının daha iyi anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmayan metaforlar bu aşamada (n=77) ayıklanmıştır. Toplam 121 adet *geçerli metafor* elde edilmiştir. Bu aşamada, bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve ham veriler ikinci kez gözden geçirilerek her metaforu temsil eden katılımcı ifadelerinden birer örnek metafor ifadesi seçilmiştir. Böylece, metaforların her biri için, onu en iyi temsil ettiği varsayılan örnek metafor ifadelerinin derlenmesiyle birlikte bir “*örnek metafor listesi*” oluşturulmuştur. Bu liste, iki temel amaca yönelik olarak derlenmiştir: (a) metaforların belli bir kategori altında toplanmasında bir başvuru kaynağı olarak kullanmak ve (b) bu araştırmanın veri analiz sürecini ve yorumlarını geçerli kılmak.

2.Kategori geliştirme aşaması; Bu aşamada, oluşturulmuş olan kodların (n=121) psikolojik danışmana ilişkin sahip oldukları perspektif açısından belli bir temayla ilişkilendirilerek (örneğin; “destekleyici ve geliştirici olarak psikolojik

danışman" vb.) toplam 7 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Tablo 2'de kategori geliştirme aşamasında derlenen 121 adet metaforun belli bir kategori altında toplanmasında kullanılan özellikleri göstermektedir.

Tablo 1. Psikolojik danışmana ilişkin 7 kavramsal kategori

1. <i>Yol gösterici Olarak Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, öğrencilerin, karşılaştıkları her türlü sorunu çözme aşamasında onlara alternatif çözüm yollarını ve yardımcı olur.
2. <i>İşlevlerini Yapmayan Olarak Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, mesleki rol, görev ve sorumluluklarını yerine getirmemekte ve çabalamamaktadır.
3. <i>Empatik (duygudaş) Tutum Gösteren Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, öğrencilerin her türlü duygu ve düşüncelerini yansıtır.
4. <i>Stressiz Ortam Oluşturan Olarak Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, öğrencilerin dinginlik, huzur ve rahatlatıcı vb. gibi duyguların yaşanmasını sağlar.
5. <i>Destekleyici ve Geliştirici Olarak Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, öğrencilerin her yönüyle gelişimine destek olur ve gelişimini engelleyen tutum ve ortamların değişmesini ve düzelmesini amaçlar.
6. <i>Sırdaş Olarak Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, öğrencilerin ailesi ve arkadaşlarıyla paylaşmadığı ve paylaşamadığı, durum, duygu ve düşünceleri paylaştığı, güvenilir kişidir.
7. <i>Bilgilendirici Olarak Psikolojik Danışman</i> Psikolojik danışman, öğrencilerin ihtiyaç duydukları her konuda aydınlanmaları için bilgi veren uzman kişidir.

3.Geçerlik ve güvenilirlik sağlama aşaması; Araştırmanın geçerliğini sağlamak için veri analizi sürecinde özellikle 7 kategoriye nasıl ulaşıldığı detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca araştırmanın özgünlüğü ve katılımcıların kimlikleri belli olmayacak şekilde doğrudan alıntılar kullanılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için metafor imgelerinin kategorileri temsil edip etmediğini teyit etmek için iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu iki uzman Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalında öğretim üyesi yapmaktadır. Bu iki uzmana 7 kavramsal kategorinin adlarını ve özelliklerini içeren bir liste (Tablo 2) ve 121 adet metaforik imgenin alfabetik olarak sıralanmış başka bir listeye eşleştirmeleri istenmiştir. Uzmanların yapmış olduğu eşleştirme ile araştırmacının yaptığı eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonuçlarının güvenilirliğini hesaplamak için Melis ve Huberman'nın (1994) güvenilirlik formülü $Güvenirlik = \frac{görüş\ birliği}{görüş\ birliği + görüş\ ayrılığı} \times 100$ olarak kullanılmıştır.

$$Güvenirlik = \frac{113}{113+8} \times 100 = 0.90$$

Görüş ayrılığı olan 8 metafor şunlardır; hüt hüt kuşu,yara bandı,akıllı tahta,saki, teorem,mürşit,su terazisi,rüzgar gülü. Nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olması beklenir.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen genel bulgulara yer verilmektedir. Psikolojik danışman kavramına ilişkin olarak geliştirilen 7 kavramsal kategoriye her bir kategorinin sahip olduğu özellikler, katılımcıların ürettiği örnek metafor imgeleriyle de desteklenerek tanıtılmaktadır

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmen adaylarının psikolojik danışman kavramına ilişkin olarak toplam 121 adet geçerli metafor üretilmiştir (Bakınız Tablo 3). 269 öğretmen adayından 32 öğrenci "pusula", 13'er öğrenci "ışık" ve "deniz feneri", 11 öğrenci "yol tabelası", 10 öğrenci "navigasyon", 9'ar öğrenci "kutup yıldızı" ve "kılavuz" metaforlarını üretmişlerdir. Kalan 114 metafordan 7 öğrenci "güneş", 5'er öğrenci "trafik işareti", "kitap" ve "el feneri", 4 öğrenci "arkadaş" 3'er öğrenci "trafik polisi", "sırdaş", "su", "kaptan" ve "doktor" olarak üretilmiştir.

Kalan 105 metafordan 2'er öğrencinin oluşturduğu metaforlar ise "tren", "yol haritası", "taksici", "psikolog", "çoban", "yıldızlar", "kitap", "ayna", "vizelerin bitti gün", "gezi rehberi", "pamuk", "serbest meslek", "yardımcı" ve "antidepresan" şeklinde oluşturulmuştur.

Geriye kalan 81 metaforu 1'er öğrenci oluşturmuştur. Bu metaforlar şunlardır: "ay", "lider", "mum", "işaret levhası", "elçi", "merdiven", "meşale", "komutan", "teknik direktör", "kible", "saki", "teorem", "hüt hüt kuşu", "su terazisi", "yol gösteren", "harita", "yazar", "yön", "uyarı levhaları", "kandil", "mum", "ceviz", "misafir odası", "maydonaz", "yara bandı", "yangın tüpü", "akıllı tahta", "mürşit", "sorun dinleme makinası", "kilitli bir defter".

Tablo 2. Metaforların kategorilere göre dağılımı

Kategoriler (n=7)	F	Metaforlar	f
1.Yol Gösterici Olarak Psikolojik Danışman	153 (%56.88)	Pusula, tren, el feneri, kullanma kılavuzu, kutup yıldızı, gezi rehberi, trafik polisi, trafik işareti, yol tabelası, ay, kaptan, ışık, deniz feneri, yol haritası, lider, taksici, navigasyon, mum, işaret levhası, elçi, merdiven, meşale, komutan, psikolog, teknik direktör, kible, güneş, saki, hüt hüt kuşu, çoban, su terazisi, yol gösteren, yıldızlar, harita, yazar, yön, uyarı levhaları, kandil	39 (%39.23)
2.İşlevlerini Yerine Getirmeyen Psikolojik Danışman	21 (%7.81)	Mum, ceviz, serbest meslek, misafir odası, maydonaz, yara bandı, yangın tüpü, akıllı tahta, kullanmasını bilmediğimiz elektrikli alet, gemideki kaptan, amele, vasıfsız, ayrımcılığın lideri, temel öğrenci, gardiyan, sorumsuz öğrenci, gereksiz eşya, çalışmayan böbrek, elalemin çocuğu	20 (%16.53)
3.Empatik Tutum Sergileyen Olarak Psikolojik Danışman	16 (%5.95)	Görünmeyen yüz, öğrenci, kitap, arkadaş,Güzin abla,karne,su,gözyaşı tercümanı,sürahi,yağmur damlası,ayna,sırlı cam	12 (%9.92)
4.Stressiz Ortam Oluşturan Olarak Psikolojik Danışman	18 (%6.7)	Vizelerin bittiği gün, gezi rehberi, pamuk, pencere, refah dolu yaşam, antideresan, müzik çalar, rahatlatıcı, ağaç, kitap, güzel kokulu çiçek, kâğıt, gül, acil yardım kutusu	15 (%12.40)
5.Destekleci ve Geliştici Olarak Psikolojik Danışman	32 (%11.9)	Yardımcı, fidan, bariyer, güç, arı, Süpermen, bahçıvan, mürşit, sihirli değnek, vitamin, ağacı besleyen toprak, güç kaynağı, rüzgârgülü, doktor, dost, belletmen, sorun dinleme makinesi, ilaç, inşaat ustası, inşaat mühendisi, marangoz, kapı, kaldırım taşı, hedefe yönelen bir ok, uyarı ışığı, ağacın kökleri, baston, ağaç, kaleme konan mürekkep	29 (%23.95)

6.Sırdaş Olarak Psikolojik Danışman	17 (%6.32)	Bir sır, sırdaş, sırlarını paylaştığın bir arkadaş, yardım eden bir arkadaş, güven veren biri, arkadaş, ev, aile, dert ortağı, kilitli bir defter, insan ruhu, bir dost	12 (%10.02)
7.Bilgilendir ci Olarak Psikolojik Danışman	8 (%3.07)	Google, sözlük, kitap, ilmihal	4 (%3.31)

7 Kavramsal Kategori

Kategori 1: yol gösterici olarak psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 153 katılımcı(%56,88) ve 39 metafor(%32.23) temsil edilmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgeleri şunlardır: Pusula (f=32), deniz feneri (f=13), ışık (f=13), navigasyon (f=10), kutup Yıldızı (f=9) ve kullanma kılavuzu(f=9).

* Psikolojik danışman, öğrencilerin karşılaştıkları her türlü sorunu çözmeye aşamasında onlara alternatif çözüm yollarını gösterir ve yardımcı olur. Örneğin

1. *Kişinin önüne seçenekler sunar. Kaybolduğu zaman onu doğru yola çıkarır. Kaybolmasını yanlış yollara sapmasını engeller.*

2. *Pusula insan yolunu kaybettiğinde ona kılavuzluk eder ve onu doğru yola ulaştırır. Bu yönden psikolojik danışman da bizim için pusula gibidir. Sıkıntı ve sorunlarımızla çıkmaza girdiğimiz zaman bizi bu çıkmazdan çıkarır ve doğru yola ulaştığımız konusunda bize yardımcı olur.*

3. *Psikolojik danışman kişiye karanlıkta katlıği zamanlarda ona bir ışık olup yol gösterir. Yani bir öğrenci her hangi bir durumda bu durum maddi veya manevi olabilir, psikolojik danışmana başvurur, psikolojik danışmanda öğrenciye faydalı bir şekilde çözüm yöntemleri gösterir. Bu da öğrenci için daha faydalı olur.*

Kategori 2: işlevlerini yapmayan olarak psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 21 katılımcı (%7.81) ve 20 metafor (%16.53) temsil etmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgesi serbest meslek (f=2) dir. Diğer metaforların frekansı 1 'dir. Örneğin, ayrımcılığın lideri, temel öğrenci, gardıyan

* Psikolojik danışman, mesleki rol, görev ve sorumluluklarını yerine getirmemekte ve çabalamamaktadır. Örneğin

1.Şu ana kadar gördüğüm bütün rehber hocaları sadece bilgisayar başında oturuyordu. Hiçbir zaman görevini tam olarak yaptığını görmedim. Aslında bir sürü sorumluluğu vardır.Ama hiç birini yapmaz.

2.Zor durumda kalmadıkça iş yapmaz. Sorunlarına sorun katar.Bilgisayar başından kalkmaz ve sanki kendisi çok iyi biriymiş gibi bide öğrenciyi küçümser.

3.Durmadan bizi denetler ve bize ne yapmamız gerektiğini söyler. Yüzüne güleriz onu gerçekte hiç sevmeyiz

Kategori 3. empatik (duygudaş) tutum gösteren psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 16 katılımcı (%5.95) ve 12 metafor (%9.92) temsil etmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgeleri şunlardır: su (f=3) , kitap(f=2) ve ayna (f=2) dir. Diğer metaforların frekansı 1 'dir. Örneğin, su,gözyaşı tercümanı,sürahi,yağmur damlası,ayna,sırlı cam

* Psikolojik danışman, öğrencilerin her türlü duygu ve düşüncelerini yansıtır.

1.Sen susundur ve onu doldurursun o doldukça seni gösterir

2. Psikolojik danışman bir olayı, durumu bütün gerçekliği ile gözler önüne serendir. Öğrenciye yalan yanlış bilgiler vermez. Tüm berraklığı ile öğrenciye yansıtır.

3.Sırlı cama arkadan bakarsın hiçbir şey göremezsin. Ama ona önünden bakarsan kendini görürsün. Ona dikkatsiz ve uzaktan bakarsan arkasından bakmış olur ondan hiçbir şey alamazsın ama onunla kendini paylaşırsan sana seni en iyi şekilde gösterir.

Kategori 4: stressiz ortam oluşturan olarak psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 18 katılımcı (%6.70) ve 15 metafor (%15.40) temsil etmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgeleri şunlardır: pencere (f=2) , rahatlatıcı(f=2), antidepresan (f=2) ve güzel kokulu bir çiçek (f=2) dir. Diğer metaforların frekansı 1 'dir. Örneğin, acil yardım kutusu,gül,müzik çalar.

* Psikolojik danışman, öğrencilerin dinginlik, huzur ve rahatlatıcı vb. gibi duyguların yaşanmasını sağlar.

1.Konuştugu öğrencinin sorunlarını tam olarak çözmesine de onu yatıştırarak uyuşturacak rahatlamalar sağlar

2.Canımız sıkıldığında veya moralimiz bozulduğunda onlara gideriz,bize adeta bir müzik çalar gibi sevdiğimiz ve hoşlandığımız şeylerden bahseder,böylece moralimiz yerine gelir, sevdiğimiz bir şarkıyı dinlermişçesine

3. O insanların kullandığında rahatladığı mutlu olduğu nesnelere benzemektedir. Mesela insan müzik dinlediğinde nasıl mutlu oluyorsa psikolojik danışmanı da dinlediğinde kendini rahat ve mutlu hisseder. Ya da alkol bağımlısı bir insan vücuduna alkoli almadığında huzursuz olduğunda alkol alınca nasıl bir rahatlama hissederse psikolojik danışman da öyledir.

Kategori 5: destekleyici ve geliştirici olarak psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 32 katılımcı (%11.90) ve 29 metafor (%23.95) temsil etmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgeleri şunlardır: doktor (f=3) , yardımcı(f=2) dir. Diğer metaforların frekansı 1 'dir. Örneğin, güç, ağaç besleyen toprak,ilaç, inşaat mühendisi.

* Psikolojik danışman, öğrencilerin her yönüyle gelişimine destek olur ve gelişimini engelleyen tutum ve ortamların değişmesini ve düzelmesini amaçlar.

1.Kaldırım taşı olduğu sürece yolda sağlam bir şekilde ilerleyebiliriz. O taş olmazsa çamura bata biliriz.Ya da güvenli bir şekilde ilerleyemeyiz.

2. Psikolojik danışman hedefimizi anlama ve bu hedefi gerçekleştirmede en büyük yardımcımızdır.Hem maddi hem manevi açıdan bir sonraki eğitim kademesine hazırlamaktadır.

3.Kalem mürekkebi olmadan da kalemdir. Belli bir hacmi, görüntüsü, değeri vardır.Ama mürekkep olmadan işlevini gerçekleştiremez.Öğrenci kalem olsa psikolojik danışmanın da yardımı ile gelişir, işlev kazanır, amacını gerçekleştirir. Psikolojik danışman öğrencinin içini doldurur. Ve öğrenci o doldurulanlarla kendini yeniden ifade eder.

Kategori 6:sırdaş olarak psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 17 katılımcı (%6.32) ve 12 metafor (%10.02) temsil etmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgeleri şunlardır: arkadaş (f=4) , sırdaş(f=3) dir. Diğer metaforların frekansı 1 'dir. Örneğin, bir sır,sırdaş,sırlarını paylaştığın bir arkadaş.

* Psikolojik danışman, öğrencilerin ailesi ve arkadaşlarıyla paylaşmadığı ve paylaşmadığı, durum, duygu ve düşünceleri paylaştığı, güvenilir kişidir.

1. Psikolojik danışmana her türlü sırrımızı hiç çekinmeden anlatır ve bu sırlardan ortaya çıkan sorunları ona danışarak çözüm ararız.

2.Bildiklerini, istediklerinin, istemediklerinin hiç kimseye anlatamadıklarını ona anlatırsın. İçinde ne varsa ona dökersin.

3.Sırlarını ifşa etmez, onları kendinde muhafaza eder.

Kategori 7: bilgilendirici olarak psikolojik danışman; Bu kategoriye toplam 8 katılımcı (%3.07) ve 4 metafor (%3.31) temsil etmektedir. Bu kategorideki başat metafor imgesi serbest kitap (f=4) dir. Diğer metaforların frekansı 1 'dir. Örneğin, google, sözlük, ilmihal

* Psikolojik danışman, öğrencilerin ihtiyaç duydukları her konuda aydınlanmaları için bilgi veren uzman kişidir.

1.Kitaplar gibi sorularıma cevaplar bulurum

2. Yardımcıdır, bilmediğimiz veya tam olarak anlayamadığımız yer ve zamanlarda etkilidir.her zaman ulaşılabilir.

3.Aramak, araştırmak, öğrenmek ve gitmek istediğimiz her yeri ve her şeyi bize aktarır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın temel amacı; öğretmen adaylarının psikolojik danışmana ilişkin algılarının metafor analizi yöntemiyle incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen araştırma bulguları aşağıda tartışılmaktadır.

Bu çalışmada uygulanan metafor analizinden psikolojik danışmana ait 7 kavramsal kategori elde edilmiştir. Ancak bu kategorilerle örtüşen veya farklı kavramsal kategorilerin bulunduğu benzer araştırma bulgularına pek fazla rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırma bulgularını dolaylıda olsa destekleyen diğer araştırma sonuçlarından yararlanılmıştır.

Araştırmada öğretmen adaylarının ifadeleri analiz edildiğinde ürettikleri metaforlardan *Yol gösterici, İşlevlerini Yapmayan, Empatik (duygudaş) Tutum Gösteren , Stressiz Ortam Oluşturan, Destekleyici ve Geliştirici, Sırdaş, Bilgilendirici Olarak psikolojik Danışman* üzere toplam yedi adet kavramsal kategori oluşturulmuştur. Bu kategorilerdeki metaforların, öğretmen adayları tarafından ortaya koyuluş şekline göre en fazla ifade edilenin *yol gösterici* kategorisinde yer aldığı görülmüştür. Bu kategoriye sırasıyla *destekleci ve geliştici, işlevlerini yapmayan, stressiz ortam oluşturan, sırdaş, empatik tutum sergileyen ve bilgilendirici olarak psikolojik danışman* oluşturmaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının en fazla metafor ürettikleri kategorinin *Yol gösterici* kategorisi olduğu görülmektedir. Bu sonuç öğretmen adaylarının psikolojik danışmanı, öğrencilerin sorunlarını

çözümüne ulaştırmada bir takım alternatifler gösteren ve onları ilgileri doğrultusunda çeşitli alanlara yönlendiren bir kişi olarak gördükleri anlamına gelebilir. Bu sonuç Camadan ve Kahvecinin (2013) yapmış oldukları araştırma bulgularıyla örtüştüğü görülmektedir. Rehberlik kavramının İngilizce karşılığı olarak kullanılan "guidance" kavramı da benzer şekilde, yol gösterme, kılavuzluk etmeyi içermektedir. Gündelik yaşamda yol gösterme, kılavuzluk yapma anlamında kullanılan "rehberlik" kavramı, eğitim ve psikoloji alanında ise, kişiye çevresini ve kendisini anlaması için yardım etme, yol gösterme ve bilgi verme işlevlerini kapsamaktadır (Derelioğlu, 2008). Kuzgun da (1997) değindiği gibi rehberlik ve psikolojik danışma, çeşitli nedenlerle uyum sıkıntısı çeken, kendini yalnız hisseden, başarısız ve değersiz gören kimselere, sorunlarının kaynağını ve çözüm yolları görmesine yardımcı olma sürecidir. Aynı zamanda Kepçeoğlu'nun (1997) rehberliğin ilkeleri kapsamında belirttiği üzere "rehberlik yardımında doğrudan doğruya başkaları adına seçimler yapılamaz", ilkesiyle örtüştüğünü belirtmek gerekir. Binbaşıoğlu'nun da (1988) belirttiği gibi, "empoze etme" gibi bir durum yoktur. Psikolojik danışman, sorunun çözümü konusunda bireye çeşitli çözüm yolları hakkında ipuçları vererek, bireyin, bunların hangilerinin bilimsel ve mantıksal olduğuna her birini ayrı ayrı eleştirerek karar vermesine yardım etmek olduğunu söylemektedir.

Rehberlik, her düştüğü zaman öğrenciyi kaldıran bir el, ayakta durmadığında ona destek veren bir koltuk değneği ya da onun problemlerini çözen sihirli bir güç değildir. Rehberlik hizmetlerinin temelinde öğrencinin güçlerine güvenmek ve sorumluluğu bireye vermek anlayışı bulunmaktadır. Öyle ki bireyler, kendilerine yardım edildiği takdirde problemlerine çözüm yolu bulabilme gücüne sahiptir. Sadece kendilerini daha iyi tanıma, alternatifleri görüp doğru değerlendirme gibi yönlerden yardıma ihtiyaçları vardır. Rehberlik hizmetiyle bu yardımı alan öğrenciler giderek kendi yeterliliklerini artırma ve kendi ayakları üzerinde durabilme gücüne sahip olacaklarını göreceklerdir (Yeşilyaprak,2013).

Rehberlik hizmetlerinden yöneltme ve yerleştirme hizmetleri de yöneltmenin zorlayıcı olmadığını, kişinin kararının doğru ve gerçekçi olması yönünde yol gösterici olduğunu belirlemektedir. Ayrıca öğrencinin kendi geleceğini planlama ve geleceğine yönelik karar verme hakkına sahip olduğunu da ifade etmektedir.

Nitekim rehberlik yönlendiren ve yol gösteren özelliği ile bireyin kendi dünyasını daha gerçekçi bir gözle anlamasına ve çevresine daha dengeli ve sağlıklı bir uyum yapabilmesine yardımcı olabileceği söylenebilir. Yine kendini gerçekçi bir gözle algılayabilen bireyin bütün kapasite ve yeteneklerini en

uygun bir düzeyde geliştirecek fırsat, olanak ve ortamı seçebileceği beklenebilir.

Araştırmada öğretmen adayı öğrencilerin *yol gösteren* kategorisinden sonra daha fazla metafor ürettikleri kategori ise *destekleyici ve geliştirici* kategoridir. Gelişimsel rehberlik kapsamında araştırmadan elde edilen bu sonucu değerlendirdiğimizde; öğrenciye büyüme ve gelişme süreci içinde fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim alanlarında temel ihtiyaçlarının karşılanmasında ve bu alanlarda her döneme özgü gelişim görevlerini yerine getirmesinde Psikolojik danışmanın yardım ve destek veren davranışları olarak algılanması şeklinde açıklanabilir.

Gelişimsel rehberliğin ilkeleri de bu araştırma sonucu ile örtüşmektedir. İlkelerden bir kaçışöyledir: Rehberlik etkinliklerinin işlevi, çocukların ve ergenlerin gelişimini desteklemek kolaylaştırmaktır. Öğrencilerin etkili ve yeterli bir şekilde öğrenmesi ancak bu şekilde gerçekleşir. Rehberlik hizmetleri yaşamın her döneminde geçerli olan temel ihtiyaçları ve farklı gelişim dönemlerine özgü “gelişim ihtiyaçlarını” karşılamaya yöneliktir (Yeşilyaprak.2013). Tan’ da(1992) yukarıda sözü edilen ilkeler ışığında rehberlik etkinliklerinin psikolojik danışman tarafından bireyin kendi yeteneklerini, ilgilerini, ihtiyaçlarını ve çevresini anlamasında kendi potansiyeli doğrultusunda azami şekilde geliştirmesine yardımcı olduğunu belirtmektedir. Rehberlik ve onun ayrılmaz bir tamamlayıcısı olan Psikolojik Danışma bilimsel terimler olarak; eğitimde ve psikolojide, birey veya bireyler için belirli bir işi belirli bir beceri ile yapmak, onlar için yerine getirmek anlamından çok bireyi tanımak, onu kendisine tanıtmak ve genel olarak bireyin gelişmesine yardım etmek anlamını içermektedir (Özoğlu, 2007).

Araştırmada öğretmen adayı öğrencilerinin psikolojik danışman e ilişkin bir diğer kavramsal metafor işlevlerini *yapmayan olarak psikolojik danışman*. Bu kavramsal metafor boyutu 269 katılımcının 21’i yani %7.81’i ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bu sonuç katılımcı olan öğrencilerin, rehberlik servisinden yeteri kadar destek ve yardım alamadıklarını düşündürmektedir. Diğer taraftan rehberlik servisindeki psikolojik danışmanların rehberliğin gerekliliğini ve önemini yeteri kadar öğrencilere aktaramadıklarını da düşündürebilir. Bu durumda öğrenci için rehberlik hizmetleriyle kişisel olarak karşılaşmaması, psikolojik danışmanın varlığına yönelik özel bir anlamı da oluşturamadığı söylenebilir. Bununla birlikte rehberlik etkinliklerinin okulda en etkili şekilde yürütülmesi durumunda dahi okulda öğrencilerin bütün sorunlarının, problemlerinin sona ermesi, ortadan kalkması gibi bir bekleyişte gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır.

Özoğlu (2007) da yurdumuzda başlatılan Rehberlik uygulamalarının görünümü dikkate alındığında öğrenciler tarafından “Rehberlik dersi” veya “Rehberlik saatleri” öğretmenlerin yetiştiremedikleri dersleri veya öğrencilerin kendi derslerine serbestçe çalışabilecekleri dersler, saatler olarak adlandırıldığını belirtmek gerektiği düşünülmektedir.

Başka bir açıdan ise Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yürütecek uzman sayısının eksik ve yetersiz olması (MEB ÖRGM, 2010; Altıntaş, 2008) okullarda ihtiyaç duyulan rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Rehberlik hizmetlerini yürüten psikolojik danışmanların sayısının yetersizliği diğer branş öğretmenleri tarafından giderilmeye çalışılmaktadır. Bu durum psikolojik danışman algısını olumsuz bir şekilde etkilediği söylenebilir.

Alanyazında araştırmadan elde edilen bu sonucu dolaylıda olsa destekleyen araştırmalar bulunmaktadır. Öğrenci görüşlerine göre rehberlik hizmetlerinin değerlendirildiği farklı çalışmalarda öğretmenlerin ve yöneticilerin psikolojik danışmanı yararsız olarak algıladıkları (Camadan ve Kahveci, 2013; Başaran, 2008), öğrencilerin PDRM’lerden ve danışmanlarından ziyade diğer kaynaklardan yararlandıkları (Kıranşal ve ark. 2008), öğrencilerin psikolojik danışma hizmeti alma isteklerinin düşük olduğu (Setiawan, 2006), rehberlik hizmetlerinin erişilebilirliği ve yeterliliğinin düşük olduğu (Atli, 2004), öğrencilerin büyük çoğunluğunun rehberlik servisine gitmedikleri (Beyaz,2003) görülmektedir.

Araştırmada katılımcılar tarafından üretilen metaforlardan oluşturulan kategorilerden biri de *stressiz ortam oluşturan olarak psikolojik danışman* kategorisidir. Bu sonuç, öğrenciler tarafından rehberlik ve psikolojik danışma ortamını şartsız olumlu kabul ve saygı içinde dingin, huzur verici ve rahatlatıcı olmasını sağladığını düşündükleri psikolojik danışmanı böyle bir atmosferi oluşturan olarak algıladıkları söylenebilir. Bu doğrultuda Tan’ın (1992) düşünceleri şöyledir; öğrenci güvendiği birine derdini açıp anlatmakla, sorunla ilgili yeni bilgiler, görüşler, sorunla ilgili yeni bakış açıları kazanabilir. Problemin karanlıkta kalmış yönlerini daha iyi görmeye başlıya bilir. En azından içini boşaltıp baskıdan kurtulmuş, rahatlamış olabilir. Psikolojik danışmanın akılcı, moral ve güç verici görüşü, tavır ve sözleri sonucu kendinde yeni bir dayanma gücü bulup, sorunla uğraşma azmi kazanmış olur. Bu suretle, kendini ve problemini daha iyi anlayan ve ne yapacağını bilen bir insan ferahlığına kavuşur. Bütün bu etkileşimlerde, psikolojik danışmanın öğrencinin rahatlamasında, aydınlanmasında ve güç kazanmasında yarattığı olumlu atmosferin etkili olduğu söylenebilir.

Stressiz ortam için öğrencileri kabul eden bir tutum sergilemek, onları düşünceleri ve hisleri olan ayrı birer birey olarak görebilmeyi içerdiği düşünülebilir. Böyle bir tutum, öğrencileri iyi ya da kötü olarak yargılamamamız gerektiğini söyler. Yine stressiz atmosfer, başkalarına olduğu gibi bakabilmeyi bireyselliklerini takdir edebilmeyi ifade edebilir. Sömürü ve denetime maruz kalmadan kendilerini ifade edebilme özgürlüğünü hissettirebilmeyi içerdiği söylenebilir. Başka bir açıdan Ching ve Venolia, fiziki ortamın önemli değişkenleri olarak aksesuar, renk, mobilya, oda dekorasyonu, ışıklandırma, koku, ses, doku, ısı düzeyinin yardım almaya ilişkin tutumda ortamın belirleyicisi olduğunu söylemektedir (Akt., Pressly ve Heesacker, 2001).

Araştırmada katılımcılar tarafından üretilen metaforlardan oluşturulan kategorilerden biri de *sırdaş olarak psikolojik danışman* kategorisidir. Bu sonuç, öğrencilerin ailesi ve arkadaşlarıyla paylaşmadıkları durum, duygu ve düşünceleri güvenilir olarak algıladıkları psikolojik danışmanla paylaştıkları için onu sırdaş olarak gördükleri söylenebilir. Rehberlik ve psikolojik Danışmada hizmetlerinin verilmesi sırasında danışanın mahremiyetine saygı duyulur, onun sırlarını saklamaya özen gösterilir. Psikolojik danışma durumlarında danışmanın sağladığı güven ortamı içinde danışan bazen kendisine itiraf etmediği, söyleyemediği yaşantılarını danışmanla paylaşabilir.

Bu durum rehberliğin ilkeleri içinde yer almaktadır. Rehberlik hizmetlerinde ve özellikle psikolojik danışma ilişkilerinde “gizlilik” esastır. Öğrenciye ait bilgilerin onun izni olmaksızın başkaları ile paylaşılmaz. Gizlilik etik bir kuraldır ve bu konuda gelişmiş ülkelerde yaptırımlar mevcuttur (Yeşilyaprak,2013).

2001 yılında da düzenlenen millî eğitim bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliğinde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin bireysel boyutunda gizliliğin esas olduğu belirtilmektedir.

Araştırmada katılımcılar tarafından üretilen metaforlardan oluşturulan kategorilerden biri de *empatik tutum sergileyen olarak psikolojik danışman* kategorisidir. Bu sonuç, Psikolojik danışma yardımının temel işlevi danışanın davranışları, duyguları ve düşüncelerinde bir değişim yaratmak ve bu yolla danışana yaşamında bir değişim yaratmasında yardımcı olmaktır. Psikolojik danışma sürecinde psikolojik danışman, danışanın değişmesine yardımcı olmak için birçok sözel ve sözel olmayan davranışlar sergiler, çeşitli yöntem ve teknikler uygular. Empatide bu tekniklerden biridir. Rogers, empatiyi, psikolojik danışmanın fenomenolojik dünyasına girebilme becerisi, danışanın dünyası kendisiymiş gibi, niteliğini kaybetmeden, yaşaması olarak tanımlamaktadır (Akt;Gladding,2013). Duygusal, bilişsel eylemsel fizyolojik

davranış ve tepki (sözlü ve sözsüz) bileşiklerinden oluşan empati daha çok ilişki ve tutumlara ait bir süreç olarak değerlendirilmiştir (Evans, Stanley, Burrows, 1993).

Bu bağlamda empatik anlayışa sahip psikolojik danışman, öğrencileri kendi bakış açısı doğrultusunda yönlendirmeden, kendi subjektif dünyasındaki görüşlerini öğrencilere empoze etmeden her bir öğrenciyi olduğu gibi içtenlikle kabul etmesidir. Anlama, dinleme ve duyarlı olma gibi özelliklere sahip psikolojik danışman empatik bir tutum içerisinde olduğu söylenebilir. Empatik tutum karşısında öğrenciler gelişmeye daha açık, savunmasız, daha sosyal ve yapıcı olur. Böylece birey kendini daha güvenli bir ortamda hissederek istenik davranışlar gösterecek ve anlaşılabilirliklerinden kaynaklanan bir psikolojik sağlığa sahip olmalarına da katkıda bulunacaktır (Özgan, 1999 Ayrıca Haigh de (2008) empatik, güvenilir, içten olma vb. psikolojik danışman özelliklerinin, psikolojik danışma sürecini çekici kıldığını belirtmektedir.

Kızıldağı, Demirtaş, Zorbaz (2012) yapmış oldukları araştırma sonuçları, *empatik tutum sergileyen olarak psikolojik danışman* kategorisini destekler niteliktedir. Bu çalışmada öğrencilerin psikolojik danışma yardımı aldıkları/alacakları kişinin sahip olması gereken becerilere ilişkin bulgular arasında en çok sırasıyla “güvenilir, empatik olma, içtenlik” özelliklerinin tercih edildiği gözlemlenmiştir.

Araştırmada katılımcılar tarafından üretilen metaforlardan oluşturulan kategorilerden biri de *bilgilendirici olarak psikolojik danışman* kategorisidir. Bu sonuç, öğrencilerin ihtiyaç duydukları her konuda aydınlatıcı tutum ve davranışlar sergileyen psikolojik danışmanı bilgilendirici olarak algıladıkları söylenebilir. Rehberliğin amacında bireyin kendini gerçekleştirebilmesi için öncelikle kendini tanıması ve bulunduğu çevrede yaşadığı toplumda kendini nasıl geliştirebileceğini iyi değerlendirmesi gerekir. Psikolojik danışman bu amaçla öğrencinin gerek duyabileceği her türlü bilgiyi onun yararlanmasına sunar. Yapılan araştırma sonuçlarına (Karakuş, 2008; Kızıl, 2007; Akbaş ve Çam, 2003) göre öğrencilerin psikolojik danışmandan çeşitli konularda bilgi vermesini istedikleri tespit edilmiştir. Aynı zamanda bu sonuçlar öğrencilerin psikolojik danışmanı bilgilendirici olarak algılaması sonucunu da desteklemektedir.

Öneriler

Okul ortamında öğrencilerin var olan potansiyellerini ortaya çıkarmada psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde büyük çabaları ve katkıları olan psikolojik danışman oldukça önemli bir yere sahiptir. Ancak bu hizmetlerin yerine gelmesinde okulda çalışan öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin desteği ve işbirliği kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda öğretmen adaylarının yanı sıra yöneticilerin, öğretmenlerin ve anne- babaların da “psikolojik danışman” hakkındaki algıları metafor analizi tekniği ile ortaya çıkarılabilir. Metafor analizi ile psikolojik danışman algılamamızda bu algılamamızın psikolojik danışmanın nasıl olmasını istediğimizi veya olmadığını ve dahi olabileceği en iyi pozisyonu bize vereceği düşünülebilir. Bizim psikolojik danışman algımızı anlamamıza ve ortaya çıkacak algılamada nelerin değiştirilebileceği noktasında da bize yol gösterebileceği söylenebilir.

Gelişimsel rehberlik kapsamında bütün gelişim dönemlerinde bulunan öğrencilerin psikolojik danışmana ilişkin algılamalarının araştırılması öğrencilerin psikolojik danışmandan ve rehberlik hizmetlerinden beklentilerini bir bütün olarak görmemize, daha iyi anlamamıza yardımcı olabilir.

Psikolojik danışman algısı farklı araştırma desenleri kullanılarak daha büyük çalışma gruplarında incelenmesi bu konuyla ilgili farklı bakış açıları kazandırabilir.

Kaynakça

- Akbaş, S. & Çam, S. (2003). Okullarda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesinde oluşturulan işbirliğinin incelenmesi. VII. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi Bildiri Özetleri*, Ankara: Cantekin Matbaası.
- Altıntaş, E. (2008). Çağdaş eğitim sisteminde öğrenci kişilik hizmetleri ve rehberlik. Can. G. (Ed.). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. (1-27). (9. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık
- Atlı, A. (2004). *Ortaöğretim okullarında rehberlik hizmetleri sunum düzeylerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Amatea, E. S., & Clark, M. A. (2005). Changing schools, changing counselors: A qualitative study of school administrators' conceptions of the school counselor role. *Professional School Counseling*, 9(1), 16-27.

- Başaran, M. (2008). *İlköğretim okullarındaki yönetici ve sınıf rehber öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerinden beklentileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Binbaşıoğlu, C. (1986) *Rehberlik*. Binbaşıoğlu Yayınevi.Kadıoğlu Matbaası.Ankara
- Camadan, F. & Kahveci, G. (2013) Okul yöneticilerin ve öğretmenlerin rehber öğretmene (psikolojik danışman) ilişkin algılarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 13(3)
- Cobia, D.C., & Henderson, D.A. (2007). *Developing an effective and accountable school counseling program* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ:Merrill/Prentice-Hall
- Conte, H. R., Plutchik, R., Picard, S. & Karasu, T. B. (1991).Can personality traits predict psychotherapy outcome? *Comprehensive Psychiatry*, 32(1), 66-72.
- Derelioğlu, Y. (2008). *Öğretmen ve öğretmen adayları için rehberlik*, (Ed. Gazioğlu, E.) Ankara: Pegem, A
- Dinkmeyer, D., & Caldwell, E. (1970). *Developmental counseling and guidance: A comprehensive school approach*. New York: McGraw-Hill.
- Doğan, E. (2013) *Farklı lise türlerindeki öğrencilerin rehberlik servisi ve psikolojik danışmana ilişkin metaforik algılarının karşılaştırılması (Tuzla örneği)*.Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü.İstanbul.
- Evans,B., Stanley, R.O., & Burrows,G.D.(1993). Measuring medical student' s empathy skills.*British Journal of Medical Psychology*. 66: 121-133.
- Hackney, H. & Cormier, S. (2005). *The professional counselor: a process guide to helping*. (5th edition). Boston: Pearson
- Haigh, M. (2008). Coloring in the emotional language of place. *Journal of Invitational Theory and Practice* 14, 25-40.
- Gladding, S.(2013) *Psikolojik danışma*. Çev; Nilüfer Voltan Acar. 6. Baskı. Nobel
- Güven, M. (2005). İlköğretimde çocuğu olan velilerin çocuklarının okullarındaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin algı ve beklentileri. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.

- Karakuş, S. (2008). *İlköğretim okullarında çalışan psikolojik danışmanların sınıf öğretmenleri ve sınıf rehber öğretmenleriyle yaptıkları konsültasyon çalışmalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Kepçeoğlu, M. (1997) *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Başak Ofset.11.Baskı
- Kıranşal, N., Biçer, N., Alkan, H. ve Akça, D. (2008). Kars sağlık yüksekokulu öğrencilerinin okuldaki akademik danışmanlık hizmeti ile ilgili görüş ve beklentilerinin incelenmesi [Elektronik Versiyon]. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 1(2). 13-20
- Kızıl, D. (2007). *Ortaöğretim kurumlarındaki rehber öğretmenlerin ve sınıf rehber öğretmenlerin sınıf içi rehberlik etkinlikleri ile ilgili görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Kızıldağ, S., Demirtaş-Zorbaz, S., Gençtanırım, D., & Arıcı, F. (2012). Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin psikolojik danışma yardımı almaya ve bu yardımın sunulduğu birimlere ilişkin görüşleri.8(3),185-196
- Kuzgun, (1997). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. (5. Baskı). Ankara. ÖSYM Yayınları,
- MEB ÖRGM, (2010). *Millî Eğitim Bakanlığı, 2009-2010 yılı özel eğitim rehberlik ve danışma hizmetleri genel müdürlüğü kurum ve öğrenci sayıları*. İnternette 13.10.2013'de elde edilmiştir.http://orgm.meb.gov.tr/Istatistikler/2009-2010_GENEL_SONUC.pdf>
- (Meb,2001). Milli Eğitim Bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışman hizmetleri yönetmeliği <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/68.html> 15.12.2013
- Tan, H. (1992). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Milli Eğitim.
- (Türk PDR Derneği,2006).*Psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlar için etik kurallar* <http://pdr.org.tr/userfiles/file/etik.pdf>13.12.2013
- Tanhan, F. (2013). Repertory grid görüşme tekniğine dayalı olarak okul psikolojik danışmanlarının niteliklerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (40), 186-197
- Türkoğlu, A. (1997).”Başarıyı arttırmak için etkili ders çalışma yöntemleri” *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı.55,s.2-7
- Otlu, B.M. (2011). *Okul psikolojik danışmanlarının krize müdahalede kullandıkları başa çıkma stratejilerinin incelenmesi: İzmir İl Örneği*

Doktora Tezi Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Programı

- Özgan, H. (1999). *Lise öğrencilerinin algılanan empatik sınıf atmosferi tutumları ile başarı ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Çağdaş eğitimde psikolojik danışma ve rehberlik*. (2. Baskı). Ankara. PDREM Yayınları.
- (Özoğlu, S.Ç.(2007). *Eğitimde rehberlik ve psikolojik danışma*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Yayınları, No.181, Ankara
- Pamukçu,B.,Demir, A. (2013) Psikolojik danışma öz-yeterlik ölçeği Türkçe formu' nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (40), 212-221
- Pressly, P. K. and Heesackeri M. (2001). The psysical environment and counseling: a review of theory ande research. *Journal of Counseling& Development*, 79, 148-160.
- Poyraz, C. (2007). *Ortadereceli okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saban, A. (2008) Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Yaz 2008, Sayı 55, ss: 459-496.
- Setiawan, J. L. (2006). Willingness to seek counselling, and factors that facilitate and inhibit the seeking of counselling in indonesian undergraduate students. *British Journal of Guidance & Counselling*, 34(3), 403-419.
- Vail, K. (2005). What do counselors do? *American School Board Journal*, 192, 24-27.
- Voltan-Acar, N. (2006) *Grupla psikolojik danışma ilke ve teknikleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yeşilpınar, B. (2013) *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri*. Nobel.21.Baskı. Ankara